

نوشته کریم پوپل

نویسنده ویکیپدیا دانشنامه آزاد

نوروز میراث قوم آریائیها بخصوص بلخ وبخدی است

تدویر مراسم وبرپانمودن جشن نوروز اصولاً هویت ملی؛فرهنگی، کشور باستان ما افغانستان را نشان می دهد.چنین جشن جهانی بیاتگر علائق، سلیقه ها فرهنگ و تعلقات این ملت را با آنسوی افریقا نشان میدهد. جشن نوروز امروز در بین تعداد کثیری اقوام مختلف جهان برگزار می شود و این جشن در هر نقطه و منطقه ای از زمین با نقاط دیگر تفاوت زمانی ندارد. مبدا مراسم جشن نوروز از قالب اقوام آریائی کشورهای اطراف آمو دریا بخصوص بلخ وبخدی برخاسته با حرکت اجتماع و فتوحات اثرات خویش را در طی زمانی به کشور های همجوار وارد نموده است. در چندین نسل اهسته آهسته این مراسم به جهانی تبدیل گردیده است. بناعاً نوروز یکی از سنت های پر ارزش ومیراث فرهنگی کشور ما است.با وجود هزاران سال نشیب و فراز هنوز هم یکی از شاخص های اساسی فرهنگی در افغانستان به حساب می آید. گرچه در مورد چگونگی و زمان پیدایش نوروز پژوهشهای صورت گرفته وتا هنوز ادامه دارد. ولی از افسانه ها آثار و ابدات انسان تا حدود تخمین نموده میتواند که عمر این سنت به درازای عمر اقوام آریایی است. در افغانستان پیشینه حد اقل 3000 ساله داشته و ریشه های عمیقی در نظام مذهبی زرتشتیان دارد. به طور سنتی آغاز نوروز را به یاما پادشاه (در زبان ایرانی جمشید) فرمانروای اساطیری بلخ، نسبت می دهند. این افسانه در آثار بزرگانی چون ابوریحان بیرونی، طبری (مؤلف کتاب تاریخ الرسل والملوک، معروف به تاریخ طبری) و فردوسی بازتاب یافته است.

میله نوروز در آرامگاه حضرت علی شهر مزارشرف

دشتهای پراز گل لاله مزارشرف

با ظهور و گسترش اسلام، مردمان همان وقت غرض اعیار ساختن نوروز با آن سبغه مذهبی و اسلامی زده در روش برگزاری طریقه جدید را با آن علاوه نمودند. نوروز در کشور ما و کشورهای همجوار با ارزشهای دینی در آمیخت و غنای بیشتری یافت بدینوسیله این روز خجسته تا امروز در حفاظت باقی ماند. چنانچه بر افراشتن جهنده (پرچم، بیرق) حضرت علی، در شهر مزارشریف، مراسم بر افراشتن جهنده در سخی کابل و بر افراشتن توغها و علمها در سایر مناطق افغانستان اوج آیین های نوروزی را در افغانستان بیشتر ساخته است. هر قدر بتاریخ آسیای میانه عمیق شویم بخدی تمدن از همه بوده است. دوستان میدانند که در جهان هفت تمدن وجود داشته است که یکی ازین تمدن بشری تمدن بلخ و بخدی است. در همین ایام جشن نوروز رسمیت حاصل نموده است. یکی از دلایل برجسته آن تدویر مراسم رسمی جشن نوروز در شهر مزارشریف است. که مدت چهل روز ادامه دارد. میله که درین شهر برپا میشود در هیچ نقطه جهان چنین میله 40 روزه وجود ندارد. چون در ایام قدیم کشورهای آسیای میانه افغانستان و ایران یک کشور بودند. و تاریخچه عید نوروز رسماً از زمان زردشت و قوم آریائی شروی میشود. ایرانیان خطاً خود را میراث این عید کهن میدانند. در حالیکه عید نوروز به همه ملیت ترک تبار و آریائی و غیره تعلق دارند. عید نوروز در کشورهای آسیای میانه طبیعی است که چهل روز را در بر میگیرد پس از اول حوت تغییرات در آب هوا و پس از 15 حوت تغییرات در محیط طبیعی دیده میشود سبزه ها و گندم تا حدود 2-3 سانتی سر میکشند و حیوانات بچرا برده میشود. پس از 27 حوت احساس بهار واقعی با گرما 15-20 درجه حرارت و آفتاب روشن و سفید وجود دارد. درختان از 25 حوت الی 2-10 حمل شگوفه میکند، گل های لاله دشتها را سرخ میسازد. تا اولین محصول زراعتی سال (زنبورچه کوک سلطان و خربوزه برگ نی) هوا ملایم است که مردم زیر اشعه آفتاب زیاده خود را نگه میدارند. که حدود 40 روز را در بر میگیرد. ولی در تعیین روز اول سال صرف انسانها مداخله کرده است. نگارنده مدت 10 سال در مزارشریف زندگی نموده ام تا کسی درین دیار زندگی نکند نوروز واقعی را نمیداند. مردم در زمانهای قدیم میوه جات سبزیجات و گوشت را خشک میکردند و از آن در سرما زمستان استفاده میکردند ولی پس از گرم شدن هوا آن تر کرده نیز میخوردن که آب خیلی قوی بشمار میرفت. بعداً این هفت میوه را ضمیمه عید نوروز کردند. در آن زمان 9 میوه خشک وجود داشت. دو میوه خشک که یکی خربوزه خشک و توت سفید بود از میان برداشته شد زیرا در مدت دو سه روز شیره خود را با آب نمیدهد.

عید نوروز که همه ساله مصادف است با روز اول حمل آغاز یک دور تازه را در گردش زمین مشخص می سازد. بنا به پیشنهاد جمهوری آذربایجان، مجموعه عمومی سازمان ملل در نشست 4 حوت سال 1388 (۲۳ فبروری ۲۰۱۰) 21 مارچ را به عنوان روز جهانی عید نوروز به رسمیت شناخت و آن را در تقویم خود جای داد. در متن به تصویب رسیده در مجمع عمومی سازمان ملل، نوروز، جشنی با ریشه آریائی که قدمتی بیش از ۳ هزار سال دارد و امروزه بیش از ۳۰۰ میلیون نفر آن را جشن می گیرند توصیف شده است.

مراسم بلند کردن جنده سخی در شهر کابل

حامد کرزی اشتراک در اجلاس روز جهانی نوروژ

پیش از آن در تاریخ ۸ میزان ۱۳۸۸ خورشیدی، نوروژ توسط سازمان علمی و فرهنگی سازمان ملل متحد، به عنوان میراث غیر ملموس جهانی، به ثبت جهانی رسیده بود. در ۷ حمل ۱۳۸۹ نخستین دوره جشن جهانی نوروژ در تهران برگزار شد. ایران و افغانستان که روز اول سال شان مصادف با روز نوروژ میکند. از عمده ترین کشورهای این عید شمرده میشود. هموطنان ما توجه کنند که این عید زمانی مانند جشن دیواری هند گاو بازی ایتالیا و جشن بادنجان رومی اسپانیا خواهد شد که میلونها توریست را در خود دارد. ایرانیها میخواهند این فرهنگ بخدی را از خود نمایند و مرکز این عید را ایران سازند که مخالف هستیم. بنظر بنده نوروژ میراث کشورهای اطراف دریای آمو هستند. بعدا به سایر کشور های شرق میانه کوردنشین، عراق ترکیه قرغزستان قزاقستان استراخان ارمنستان قفقاز پاکستان بنگله دیش هندوستان نیپال بوتان تبت ایغورستان تاتارستان سودان زنگبار (کشور افریقای) امریکای شمالی و گروه های کوچک افغانی و ایرانی مقیم اروپا امریکا و آسترلیا انتشار یافت. و این کشور ها نیز نوروژ را تجلیل میکنند. عید نوروژ را در دو کشور افریقای انگلیسا از طریق انتقال دادن 150 فامیل مسلمان هند انتقال داده است..

بز کشی در روز نوروژ

فهرست رسوم که در آئین نوروز نهفته است.

1. سرودن آهنگهای مخصوص با سرور شادمانی در اثنای پختن و کپچه زدن سمنک رسو است مخصوص به زنان و دختران

2. آماده ساختن میوه هفت میوه

3. پختن نانهای پر لذت و مزه دار خصوصا سبزی چلو .

4. پوشیدن لباسهای قشنگ نوروزی

5. میله دهقان ، فروشات تخمیانہ جات ونهالهای زراعتی

6. اجرای سپورتهای مخصوص افغانی از قبیل بزکشی ، شمشیر جنگی ، بیل بازی تخم جنگی ، ناتک ، سگ جنگی ، مرغ جنگی ، کوک جنگی در محلات میله و هم کوه گردی ، پیاده گردی ، گروهکی به نقاط دور از شهر رفتن ودعوا خواندن به آرامگاه ها ومقبره اقارب نزدیک ، کشتن اطفال به خانها غرض اخذ تعایف نوروزی از قبیل شرینی باب و پول.

7. نامزد داران غرض دیدن نامزد خود با مقدار از ماهی و جلبی به خانه خسر میروند و هم مقدار کوچک تحفه از فامیل خسر دریافت میدارند . نامزد خویش بدست میاورند

دکان جلبی و ماهی و علیم پزی

8. مردم کابل بعد از نماز صبح برای زیارت عزیزان از دست رفته خویش به شهدای صالحین میروند. تا از مردگان خود نیز باخبری کنند.

9. روز خیر و برکت و روز امید واری شمرده میشود. دکان داران پیشه و ران دست فروشان کسبه کاران دهقانان خوب فروشات نموده و یک روز پر میمنت خرید و فروش شمرده میشود. تاجرین و سایر متنفذین در مسجد ها و زیارتها خیراتها مینمایند و در سرکها در آبدان ها از شربت بهره و اسفرزه تهیه نموده به مردم رایگان توزیع مینمایند تا سال شان فال نیک داشته باشد. گرچه از نوروز به مثابه جشن ملی تقریباً در تمام افغانستان یکسان تجلیل میشود، اما در محل های مختلف این آیین ها در بعضی اماکن مقدس طور محلی برگزار می گردد که این بر تنوع و رنگینی نوروز در افغانستان می افزاید..

جنبش طالبان در یکی از نخستین حمله ها بر میراثهای فرهنگی کشور، برگزاری آیین های نوروزی را به این تعبیر اینکه غیر اسلامی است، ممنوع قرار دادند. اجرای چنین مراسم را جرم میدانستن..

برای نخستین بار افغانستان در تاریخ خود، پنج بهار را بی نوروز سپری نمود. آغاز سال 1381 هجری شمسی در واقع تولد دو باره نوروز در افغانستان است. برای تولید کنندگان طالب یعنی انگلیس پاکستان و القاعده خیلی دردناک بود تا افغانها لحظه را به خوشی سپری کنند.

وقت آغاز عید نوروز

عید نوروز از لحظه اعتدال بهار شروع می شود. در علم ستاره شناسی اعتدال بهاری یا اعتدال ربع در نیم کره زمین شمال به آن لحظه گفته میشود که زمین از خط استوا بطرف نیم کره شمالی میلان می نماید در روز اول حمل وقت شب و روز دوازده ساعت میباشد.

منابع

*1. ویکی پیدیا انگلیسی NUROZ

*2. نوروز ویکی پیدیا فارسی

*3. شرح جشن نوروز عزیزالدین وکیلی پوپل زائی

*4. جغرافیای جشن نوروز ویکی پیدیا فارسی

*5. نوروز در افغانستان ساید بی بی سی

http://www.bbc.co.uk/persian/afghanistan/story/2004/03/040317_mj-afgh-nawruz.shtml

*6. نوروز در افغانستان نوشته دوکتور کریم اله شهیر

http://webcache.googleusercontent.com/search?q=cache:oVh_XPoLw4sJ:www.koofi.net/index.php%3Fid%3D2759+%D9%86%D9%88+%D8%B1%D9%88%D8%B2+%D8%AF%D8%B1+%D8%hl=da&cd=20&A7%D9%81%D8%BA%D8%A7%D9%86%D8%B3%D8%AA%D8%A7%D9%86source=www.google.com&ct=clnk&

شنبه، 17/03/2012